

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

SITUAȚIILE FINANCIARE

**Întocmite în conformitate cu
Standardele Internaționale de Raportare Financiară**

Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
SITUAȚIILE FINANCIARE
Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

CUPRINS:

	PAGINA
Raportul auditorilor independenți.....	1
Bilanțul contabil.....	3
Contul de profit și pierdere.....	4
Situația fluxurilor de numerar	5
Situația privind capitalul și rezervele.....	6
Note la Situațiile Financiare.....	7 - 39

RAPORTUL AUDITORILOR INDEPENDENȚI

Către Banca Națională a Moldovei

Noi am exercitat auditul asupra situațiilor financiare anexate ale Băncii Naționale a Moldovei ("Banca") care cuprind bilanțul contabil la data de 31 decembrie 2008, precum și contul de profit și pierdere, situația privind capitalul și rezervele și situația fluxurilor de numerar pentru anul încheiat la acea dată, precum și sumarul politicilor contabile semnificative și alte note explicative.

Responsabilitatea Conducerii pentru Situațiile Financiare

Conducerea este responsabilă pentru întocmirea și prezentarea justă a situațiilor financiare în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară. Această responsabilitate include elaborarea, implementarea și menținerea controlului intern relevant pregătirii și prezentării juste a situațiilor financiare care nu conțin deficiențe semnificative, cauzate fie de fraude sau erori, selectând și aplicând politici contabile corespunzătoare și făcând estimări contabile rezonabile în aceste circumstanțe.

Responsabilitatea Auditorilor

Responsabilitatea noastră este de a expune o opinie asupra situațiilor financiare în baza auditului efectuat. Noi am exercitat auditul nostru în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit. Aceste standarde solicită ca noi să corespundem cerințelor etice și să planificăm și să realizăm auditul astfel încât să obținem o asigurare rezonabilă că situațiile financiare nu conțin erori semnificative.

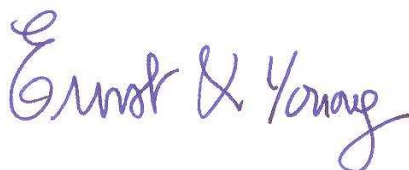
Un audit presupune efectuarea procedurilor astfel încât să se obțină evidențe de audit aferente cifrelor și notelor explicative la situațiile financiare. Procedurile selectate depind de discernământul auditorilor, inclusiv evaluarea riscului deficiențelor semnificative din situațiile financiare cauzate fie de fraude sau erori. La evaluarea riscului, auditorul ia în considerație controlul intern aferent întocmirii și prezentării juste a situațiilor financiare ale Băncii astfel încât să elaboreze proceduri de audit corespunzătoare circumstanțelor, și nu pentru a expune o opinie asupra eficienței controlului intern al Băncii. Un audit include, de asemenea, evaluarea caracterului adecvat al principiilor de contabilitate utilizate și a rezonabilității estimărilor contabile efectuate de către conducere, precum și evaluarea prezentării de ansamblu a situațiilor financiare.

În opinia noastră, evidențele de audit obținute de noi sunt suficiente și ne oferă o bază rezonabilă pentru a ne exprima opinia.

Opinia

În opinia noastră, situațiile financiare prezintă o imagine veridică, sub toate aspectele semnificative, asupra poziției financiare a Băncii Naționale Moldovei la 31 decembrie 2008, precum și asupra rezultatelor operaționale și a fluxurilor de numerar pentru anul încheiat la acea dată, în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

20 martie 2009

A handwritten signature in blue ink that reads 'Ernst & Young' in a cursive script.

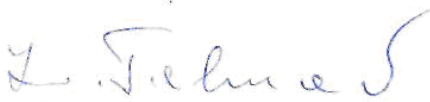
Ernst & Young SRL
Chisinau, Republica Moldova

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
BILANȚUL CONTABIL
La 31 decembrie 2008

	Note	2008 MDL '000	2007 MDL '000
ACTIVE			
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci	5	10,545,899	11,038,139
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	6	1,975,126	2,202,960
Împrumuturi reperfectate ale Guvernului RM	7	-	1,972,560
Valori mobiliare emise de către Guvernul RM	8	2,304,220	408,537
Credite acordate băncilor și altor persoane	9	32,059	38,839
Valori mobiliare investiționale	10	6,845,824	4,056,392
Active materiale pe termen lung	11	22,599	26,574
Active nemateriale	11	8,881	12,963
Alte active	12	3,293	7,325
TOTAL ACTIVE		21,737,901	19,764,289
OBLIGAȚIUNI, CAPITAL ȘI REZERVE			
Obligațiuni			
Moneda națională în circulație	13	8,732,080	7,603,347
Disponibilități ale Guvernului RM	14	2,789,251	2,506,809
Disponibilități ale băncilor	15	6,048,623	4,054,556
CertIFICATE emise de BNM	16	1,061,580	812,928
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	6	3,711,103	4,014,172
Alte obligațiuni	17	64,126	144,044
Total obligațiuni		22,406,763	19,135,856
Capital și rezerve			
Capital autorizat	18	288,923	288,923
Fondul general de rezervă	18	(1,110,927)	320,277
Total capital statutar		(822,004)	609,200
Rezerva veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	18	147,060	17,643
Alte rezerve	18	6,082	1,590
Total capital și rezerve		(668,862)	628,433
TOTAL OBLIGAȚIUNI, CAPITAL ȘI REZERVE		21,737,901	19,764,289

Notele anexate prezintă parte integrantă a acestor situații financiare.

Situațiile financiare au fost autorizate pentru a fi emise la 20 martie 2009:

Leonid Talmaci
Guvernator

Natalia Zabolotnii
Director al Departamentului Buget,
Finanțe și Contabilitate, Contabil șef

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE
 Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

	Note	2008 MDL '000	2007 MDL '000
Venituri din dobânzi la plasamente pe termen scurt	20	442,086	372,827
Venituri din dobânzi la valori mobiliare	20	520,355	228,028
Venituri din dobânzi la creditele acordate	20	37,970	244,835
		<u>1,000,411</u>	<u>845,690</u>
Cheltuieli cu dobânzi la creditele primite	21	(13,618)	(24,805)
Cheltuieli cu dobânzi aferente disponibilităților	21	(182,561)	(98,918)
Cheltuieli cu dobânzi aferente operațiunilor cu valori mobiliare și REPO	21	(210,772)	(198,406)
		<u>(406,951)</u>	<u>(322,129)</u>
Venit / (cheltuieli) net(e) din dobânzi		<u>593,460</u>	<u>523,561</u>
Venituri / (pierderi) din tranzacții și diferențe de schimb valutar	22	(1,971,088)	(880,913)
Venituri / (pierderi) din reevaluarea valorilor mobiliare	23	126,499	24,504
Venituri / (cheltuieli) din provizioane la credite și creanțe îndoelnice		(2)	46
Alte venituri	24	42,732	24,234
Cheltuieli operaționale	25	(94,035)	(65,103)
Venit / (cheltuieli) net(e) operațional(e)		<u>(1,895,894)</u>	<u>(897,232)</u>
PIERDERE NETĂ A ANULUI	19	<u>(1,302,434)</u>	<u>(373,671)</u>
Surplus realizat din indexarea activelor fixe		647	647
Defalcarea veniturilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea valorilor mobiliare investiționale		(129,417)	(17,643)
Acoperirea pierderilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare		-	133,099
PIERDERE TOTALĂ		<u>(1,431,204)</u>	<u>(257,568)</u>
Diferențe din reevaluarea valorilor mobiliare emise de către Guvernul RM		5,139	2,127
REZULTAT GLOBAL	19	<u>(1,426,065)</u>	<u>(255,441)</u>

Notele anexate prezintă parte integrantă a acestor situații financiare.

Situațiile financiare au fost autorizate pentru a fi emise la 20 martie 2009:

Leonid Talmaci
Guvernator

Natalia Zabolotnii
Director al Departamentului Buget,
Finanțe și Contabilitate, Contabil șef

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
SITUAȚIA FLUXURILOR DE NUMERAR
Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

	Note	2008 MDL '000	2007 MDL '000
Fluxul de numerar din activitatea operațională			
Dobânzi încasate		1,066,228	835,936
Dobânzi plătite		(417,076)	(328,692)
Câștig din operațiuni în valută străină		126,499	24,504
Alte încasări		42,717	24,223
Plăți către salariați și furnizori		(75,003)	(55,063)
Flux de numerar înainte de variația activelor și obligațiunilor		743,365	500,908
<i>(Majorarea) / diminuarea activelor operaționale</i>			
Majorarea/diminuarea creanțelor organizațiilor financiare internaționale		(853)	209
(Majorarea)/diminuarea valorilor mobiliare investiționale		(3,437,759)	(394,851)
(Majorarea)/diminuarea valorilor mobiliare emise de către Guvernul RM		(2,365,309)	-
(Majorarea)/diminuarea împrumuturilor reperfectate ale Guvernului RM		1,932,242	160,000
(Majorarea)/diminuarea creditelor acordate băncilor și altor persoane		6,778	7,193
		(3,864,901)	(227,449)
<i>Majorarea / (diminuarea) pasivelor operaționale</i>			
Majorarea/(diminuarea) monedei naționale în circulație		1,128,734	1,786,156
Majorarea/(diminuarea) disponibilităților Guvernului RM		281,512	1,635,613
Majorarea/(diminuarea) disponibilităților băncilor		2,243,527	2,300,955
Majorarea/(diminuarea) certificatelor emise de BNM		250,973	(130,160)
Majorarea/(diminuarea) obligațiunilor către organizațiile financiare internaționale		110,097	133,137
Majorarea/(diminuarea) altor obligațiuni		(80,674)	121,766
		3,934,169	5,847,467
Flux net de numerar din activitatea operațională		812,633	6,120,926
Achiziții de active imobilizate		(2,129)	(4,406)
Flux net de numerar din activitatea de investiții		(2,129)	(4,406)
Plăți către Stat		-	(313,498)
Flux net de numerar din activitatea financiară		-	(313,498)
Diferențe din reevaluări		(1,711,281)	(742,171)
Creșterea numerarului și echivalentelor de numerar		(900,777)	5,060,851
Numerar și echivalente de numerar la începutul perioadei		11,446,676	6,385,825
Numerar și echivalente de numerar la sfârșitul perioadei		10,545,899	11,446,676
		2008	2007
Analiza numerarului și echivalentelor de numerar			
Numerar în valută	5	1,418	1,362
Conturi Nostro în valută	5	602,296	678,630
Depozite la termen în valută	5	9,942,185	10,358,147
Valori mobiliare emise de către Guvernul RM	8	-	408,537
Numerar și echivalente de numerar, brut		10,545,899	11,446,676

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
SITUAȚIA PRIVIND CAPITALUL ȘI REZERVELE
Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

	Capital autorizat	Fondul general de rezervă	Rezerva veniturilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare	Rezerva veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	Alte rezerve	Pierdere totală	Total capital și rezerve
	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000
Sold la 1 ianuarie 2007	288,923	577,845	133,099	-	110	-	999,977
Rezultat global	-	-	-	-	2,127	(257,568)	(255,441)
Transferul surplusului realizat din indexarea activelor fixe	-	-	-	-	(647)	-	(647)
Acoperirea pierderilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare	-	-	(133,099)	-	-	-	(133,099)
Defalcarea veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	-	-	-	17,643	-	-	17,643
Transfer din fondul general de rezervă	-	(257,568)	-	-	-	257,568	-
Sold la 31 decembrie 2007	288,923	320,277	-	17,643	1,590	-	628,433
Sold la 1 ianuarie 2008	288,923	320,277	-	17,643	1,590	-	628,433
Rezultat global	-	-	-	-	5,139	(1,431,204)	(1,426,065)
Transferul surplusului realizat din indexarea activelor fixe	-	-	-	-	(647)	-	(647)
Acoperirea pierderilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare	-	-	-	-	-	-	-
Defalcarea veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	-	-	-	129,417	-	-	129,417
Transfer din fondul general de rezervă	-	(320,277)	-	-	-	320,277	-
Înregistrarea soldului debitar al fondului general de rezervă	-	(1,110,927)	-	-	-	1,110,927	-
Sold la 31 decembrie 2008	288,923	(1,110,927)	-	147,060	6,082	-	(668,862)

1. Informația generală

Banca Națională a Moldovei (Banca sau BNM) a fost fondată în 1991. Activitatea Băncii este reglementată prin *Legea nr.548-XIII* cu privire la Banca Națională a Moldovei, aprobată de către Parlamentul Republicii Moldova la 21 iulie 1995. În conformitate cu legea menționată, Banca este o persoană juridică publică autonomă și este responsabilă față de Parlament. Obiectivul fundamental al Băncii Naționale este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Banca, în consultare cu organele economice și financiare ale Guvernului stabilește și implementează politicile monetară și valutară în stat. Atribuțiile Băncii, sunt precum urmează:

- stabilește și implementează politica monetară și valutară în stat;
- acționează ca bancher și agent fiscal al statului;
- întocmește analize economice și monetare și în baza lor adresează Guvernului propuneri, aduce rezultatele analizelor la cunoștința publicului;
- licențiază, supraveghează și reglementează activitatea instituțiilor financiare;
- acordă credite băncilor;
- supraveghează sistemul de plăți în republică și facilitează funcționarea eficientă a sistemului de plăți interbancare;
- activează ca organ unic de emisiune a monedei naționale;
- stabilește, prin consultări cu Guvernul, regimul cursului de schimb al monedei naționale;
- păstrează și gestionează rezervele valutare ale statului;
- în numele Republicii Moldova își asumă obligații și execută tranzacțiile rezultate din participarea Republicii Moldova la activitatea instituțiilor publice internaționale în domeniul bancar, de credit și monetar în conformitate cu condițiile acordurilor internaționale;
- întocmește balanța de plăți a statului;
- efectuează reglementarea valutară pe teritoriul Republicii Moldova.

La 31 decembrie 2008 numărul unităților de personal, inclusiv locurile vacante, a constituit 460 unități, dintre care persoane angajate – 452 (la 31 decembrie 2007 numărul unităților de personal a constituit 461 unități, dintre care persoane angajate - 445).

Rata inflației în anul 2008 a constituit 7.30 % (2007: 13.10%).

Oficiul înregistrat al Băncii se află pe bulevardul Renașterii 7, Chișinău, Republica Moldova.

2. Baza de întocmire

Situațiile financiare ale BNM sunt întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (SIRF), care cuprind standardele și interpretările aprobate de către Consiliul pentru Standardele Internaționale de Contabilitate (IASB) și interpretările Comitetului pentru Standardele Internaționale de Contabilitate, aprobate de către Comitetul Standardelor Internaționale de Contabilitate (IASC) care sunt în vigoare.

Rapoartele financiare sunt prezentate în Lei Moldovenești (“MDL”), unitatea monetară a Republicii Moldova. Banca menține conturile și registrele sale în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară și *Legea cu privire la Banca Națională* și întocmește rapoartele sale financiare în conformitate cu acestea. Situațiile financiare sunt întocmite în baza convenției costului istoric, cu excepția activelor clasificate în categoria activelor financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere și activelor financiare disponibile pentru vânzare care sunt evaluate la valoarea justă.

Datorită specificului Băncii, categoriile activelor financiare prezentate în bilanțul contabil au fost dezvoltate utilizând alte denumiri decât cele prevăzute de IAS 39. Această prezentare oferă o înțelegere mai adecvată a activelor și obligațiilor financiare ale Băncii. Totodată, fiecare poziție de active și obligațiuni financiare din bilanțul contabil corespund unei anumite categorii clasificate în conformitate cu IAS 39, acestea fiind expuse în Nota 3.

3. Politici contabile semnificative

a. Reevaluarea soldurilor și tranzacțiilor în valută străină

Tranzacțiile în valută străină sunt înregistrate la rata de schimb din ziua tranzacției și sunt zilnic reevaluate utilizând rata oficială de schimb. La data bilanțului contabil, activele monetare și datoriile denuminate în valută sunt convertite la rata de schimb din data bilanțului. Pentru anul 2008 ratele de schimb ale valutilor de referință au fost următoarele:

	2008		2007	
	mediu pe perioadă	la finele anului	mediu pe perioadă	la finele anului
USD/MDL	10.3895	10.4002	12.1362	11.3192
EUR/MDL	15.2916	14.7408	16.5986	16.6437
GBP/MDL	19.2929	15.0760	24.2728	22.6361
CHF/MDL	9.6243	9.8552	10.1068	10.0281
XDR/MDL	16.4315	16.0975	18.5624	17.8671

Diferențele de schimb valutar rezultate din finalizarea tranzacțiilor la rate de schimb diferite de cele ale stocului valutar sunt recunoscute în contul de profit și pierdere.

b. Date comparative

La modificarea prezentării elementelor din situațiile financiare, datele comparative au fost indicate astfel încât să reflecte schimbările de prezentare.

Banca a adoptat înainte de data intrării în vigoare SIC 1 „Prezentarea situațiilor financiare” revizuit în 2007 ce necesită adoptare obligatorie începând cu situațiile financiare aferente anului 2009. Amendamentul principal la SIC 1 este înlocuirea raportului privind rezultatele financiare cu raportul privind rezultatele financiare cuprinzătoare care vor include modificări în capital, precum reevaluarea activelor financiare disponibile pentru vânzare.

Implementarea acestui standard prevede necesitatea unui nou mod de prezentare a Contului de profit și pierdere și Situației privind capitalul și rezervele, acestea fiind aplicate în prezentele situații financiare.

c. Estimări și raționamente contabile semnificative

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară impune conducerea să recurgă la estimări și raționamente la determinarea sumelor înregistrate în situațiile financiare. Aceste estimări și raționamente sunt bazate pe informația disponibilă la data întocmirii situațiilor financiare. Astfel, rezultatele reale pot fi diferite de aceste estimări. Utilizarea estimărilor și raționamentelor este preponderent următoarea:

Valoarea justă a instrumentelor financiare

Atunci când valoarea justă a activelor și obligațiilor financiare înregistrate în bilanțul contabil nu poate fi determinată cu referință la piața activă, aceasta se determină utilizând diferite tehnici de evaluare care includ aplicarea modelelor matematice. Datele utilizate în aceste modele pot fi luate de pe alte piețe active existente dacă este cazul. În caz dacă nu este posibilă identificarea unor astfel de piețe, valoarea justă se determină prin aplicarea raționamentelor proprii.

Raționamentele includ analiza datelor aferente lichidității și aplicarea modelelor acceptate de conducerea BNM.

Provizion pentru pierderi la credite și creanțe

Banca revizuieste portofoliul de credite și creanțe la fiecare dată de raportare sau la necesitate pentru a estima necesitatea înregistrării unui provizion de depreciere a valorii acestor active în contul de profit și pierdere.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

d. Numerar și echivalente de numerar

Pentru întocmirea situației fluxurilor mijloacelor bănești, numerarul și echivalentele de numerar cuprind numerar în valută străină deținut în casă, conturi curente și plasamente pe termen scurt în alte bănci, valori mobiliare emise de către Guvernul RM cu scadența mai mică de 3 luni de la data achiziționării.

În Bilanțul Contabil numerarul și plasamentele pe termen scurt în bănci sunt prezentate pe baza netă (numerarul în casă în moneda națională fiind compensat cu moneda națională emisă în circulație).

e. Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale

Sumele înregistrate în bilanțul contabil la poziția “Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale” includ, în principal, cota de participare a Republicii Moldova la Fondul Monetar Internațional (“FMI”). Această sumă este stabilită în Drepturi Speciale de Tragere (“XDR”), dar prezentarea ei se face în MDL.

f. Active financiare

Banca clasifică activele sale financiare în următoarele categorii: active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere, credite acordate de către Bancă, investiții deținute până la scadență și active financiare disponibile pentru vânzare.

Active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere

Active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere sunt valori mobiliare care au fost achiziționate fie cu scopul generării unui profit din fluctuațiile pe termen scurt ale prețului, fie sunt valori mobiliare incluse în portofoliu cu o tendință de generare a profiturilor pe termen scurt. După recunoașterea inițială, aceste valori mobiliare sunt reevaluate la valoarea justă, în baza prețului cotelat oferit. Dobânda de la valorile mobiliare este recunoscută în venituri din dobândă.

Această categorie de active financiare cuprinde valorile mobiliare emise de nerezidenți cu cupon sau scont și achiziționate pe piețele străine, care sunt prezentate în bilanț la articolul „Valori mobiliare investiționale”.

Credite și creanțe ale Băncii

Creditele și creanțele Băncii reprezintă instrumente financiare, prin care mijloacele bănești sunt acordate direct împrumutatului și sunt recunoscute când mijloacele sunt înaintate beneficiarului. Acestea sunt inițial înregistrate la cost, ceea ce reprezintă valoarea justă a mijloacelor alocate și, ulterior, sunt evaluate la costul amortizat.

Creditele acordate băncilor și altor persoane sunt raportate la costul amortizat, care se determină prin micșorarea valorii inițiale cu sumele casate și provizioanele pentru depreciere.

În această categorie Banca include creanțele organizațiilor financiare internaționale, împrumuturile reperfectate ale Guvernului RM, creditele acordate băncilor licențiate și salariaților.

Investiții deținute până la scadență

Investițiile deținute până la scadență sunt active financiare nederivate cu plăți fixe sau determinabile și scadențe fixe, pe care BNM are intenția și abilitatea de a le deține până la scadență. După recunoașterea inițială, activele financiare deținute până la scadență sunt evaluate ulterior la costul amortizat utilizând metoda dobânzii efective și diminuat cu valoarea provizionului pentru deprecierea valorii.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

f. Active financiare (continuare)

Investiții deținute până la scadență (continuare)

În perioada de raportare Banca nu are articole clasificate la această categorie.

Active financiare disponibile pentru vânzare

Toate activele financiare care nu sunt clasificate la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere sau deținute până la scadență sunt incluse în categoria valorilor mobiliare disponibile pentru vânzare.

Toate achizițiile sau vânzările de valori mobiliare care necesită furnizare în termeni stabiliți prin reglementări sau acorduri de piață sunt recunoscute la data tranzacționării. Inițial, activele disponibile pentru vânzare sunt recunoscute la valoarea justă (inclusiv costurile de tranzacționare). Ulterior recunoașterii inițiale, ele sunt reevaluate la valoarea justă care se bazează pe prețul cotelat oferit sau pe sumele derivate din modelele fluxurilor financiare și coeficienții, ce reflectă circumstanțele specifice ale emitentului.

Veniturile și pierderile nerealizate aferente acestei categorii de active financiare sunt recunoscute direct în capital. Când activele financiare disponibile pentru vânzare sunt scoase din evidență, pierderea sau venitul cumulativ, inițial recunoscut la capital, este recunoscut în contul de profit și pierdere.

Dobânda calculată utilizând metoda dobânzii efective este recunoscută în contul de profit și pierdere.

În această categorie Banca include valorile mobiliare emise de Guvernul Republicii Moldova, care sunt prezentate în bilanț la articolul „Valori mobiliare emise de către Guvernul RM”.

g. Valoarea justă a instrumentelor financiare

Valoarea justă este suma la care un instrument financiar ar putea fi schimbat într-o tranzacție curentă dintre două părți dispuse, cu excepția unei vânzări forțate sau lichidări, și este cel mai bine exprimată la prețul cotelat pe piață.

Creditele și avansurile acordate de către Bancă sunt prezentate la costul amortizat minus o estimare de provizion care aproximează valoarea justă a acestora.

Valorile mobiliare ale nerezidenților sunt clasificate ca active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere, pierderile sau veniturile din reevaluarea lor la valoarea de piață fiind trecute în contul de profit și pierdere.

Valoarea justă a instrumentelor financiare disponibile pentru vânzare este stabilită de Bancă utilizând informațiile disponibile pe piață și metodologiile corespunzătoare de evaluare, cum ar fi tehnicile fluxurilor bănești decontate.

Valorile mobiliare de stat sunt clasificate ca fiind disponibile pentru vânzare și sunt raportate la valoarea justă.

La aplicarea tehnicilor fluxurilor bănești decontate, fluxurile bănești estimate pentru viitor sunt bazate pe cele mai bune decizii ale conducerii și rata discountului este o rată de piață la data bilanțului contabil cu condiții și termeni similari. Totodată, este necesar ca raționamentele profesionale să fie aplicate la interpretarea datelor de piață pentru obținerea valorii juste estimate.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

g. Valoarea justă a instrumentelor financiare (continuare)

Valoarea justă a valorilor mobiliare de stat deținute în portofoliu (pentru scadențele care nu au fost tranzacționate recent pe piața secundară) se estimează prin obținerea la data de raportare a ratelor noi de dobândă (curente pe piață) pentru fiecare scadență a valorilor mobiliare de stat deținute în portofoliul BNM din curba ratelor curente ale dobânzilor. Această curbă este construită pentru ziua respectivă în baza rezultatelor licitațiilor recente de vânzare a valorilor mobiliare de stat pe piața primară, precum și a tranzacțiilor efectuate pe piața secundară pentru ultimele 5 zile lucrătoare precedente.

h. Provizioane pentru deprecierea creditelor și altor active

Un provizion de risc de credit este constituit dacă există dovezi obiective (ce țin de starea financiară a băncii, asigurarea rambursării creditelor, efectuarea plăților curente, renegocierea sau prelungirea termenelor de rambursare a creditelor sau/și dobânzilor aferente) conform cărora Banca nu va fi în măsură să recupereze toate sumele datorate (suma inițială a creditului și dobânda).

Suma provizionului reprezintă diferența dintre valoarea contabilă și valoarea recuperabilă estimată, calculată ca valoarea actualizată a fluxurilor de numerar estimate a fi recuperate, inclusiv sumele recuperabile din gaj, actualizate pe baza ratei dobânzii inițiale a instrumentului. Diminuarea sau majorarea provizionului pentru deprecierea creditelor se efectuează în cazul în care suma provizionului calculat la data curentă este respectiv mai mică sau mai mare decât suma provizionului format anterior.

Provizionul pentru deprecierea creditului se utilizează pentru acoperirea creditelor clasificate ca neperformante în cazul falimentării băncii licențiate și/sau insuficienței mijloacelor proprii ale acesteia pentru achitarea datoriilor către BNM. Aceste credite se trec la scăderi din contul provizioanelor formate anterior.

Recuperările de credit, casate în perioadele anterioare, sunt incluse în venituri.

Pentru acoperirea riscurilor și pierderilor posibile, obiective din datorii debitoare se formează provizionul pentru creanțe îndoielnice. Provizionul reprezintă o cheltuială în momentul constituirii sau majorării și, respectiv, un venit la anulare sau diminuare. Provizioanele pentru creanțele îndoielnice nu sunt utilizate pentru acoperirea pierderilor rezultate din casarea creanțelor îndoielnice devenite nerecuperabile. Creanța îndoielnică se consideră nerecuperabilă în cazul în care există confirmarea instanțelor abilitate că o astfel de creanță și-a pierdut valoarea și nu va fi recuperată. Casarea creanțelor îndoielnice este recunoscută în calitate de cheltuială și provizionul creat se diminuează cu reflectarea la venituri.

i. Acorduri de vânzare și răscumpărare

Valorile mobiliare vândute cu un angajament simultan de răscumpărare la o dată anumită (REPO) sunt ulterior recunoscute în bilanțul contabil ca valori mobiliare și sunt evaluate în conformitate cu politicile contabile respective. Datoriile înregistrate în urma acestui acord sunt incluse în creanțe către Guvern. Diferența dintre prețul de vânzare și prețul de răscumpărare reprezintă cheltuieli cu dobânzi calculate în conformitate cu metoda randamentului efectiv.

În perioada de raportare curentă asemenea operațiuni nu au fost efectuate de către Bancă.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

j. Active materiale pe termen lung

Activele materiale pe termen lung sunt înregistrate la cost minus uzura acumulată.

În 1996 Banca a efectuat indexarea clădirilor și echipamentelor care au fost procurate înainte de 1 ianuarie 1996 prin aplicarea unui set de indicatori elaborați de Guvernul Republicii Moldova. Acești indicatori au fost aplicați la valoarea netă de bilanț a activelor pentru a reflecta modificările de preț. Indicatorii au variat în conformitate cu tipul activului și data achiziționării.

Cheltuielile privind reparațiile și întreținerea sunt înregistrate ca cheltuieli operaționale la momentul realizării lor. Cheltuielile ulterioare privind mijloacele fixe sunt recunoscute ca active doar dacă aceste cheltuieli îmbunătățesc condiția activului peste limitele standardului de performanță evaluat inițial.

Amortizarea mijloacelor fixe se calculează prin metoda liniară, folosindu-se următoarele rate de amortizare pentru a reduce costul fiecărui activ la valoarea reziduală pe durata de viață utilă a acestuia:

	<u>rata anuală</u>
Clădiri	5%
Camioane	10%
Clădiri din lemn	20%
Autoturisme și autovehicule destinate transportului de persoane	20%
Echipament special	20%
Echipament de birou	20%
Mașini și utilaje	30%

k. Active nemateriale

Activele nemateriale reprezintă costurile de achiziție a programelor informatice, care sunt amortizate folosind metoda liniară pe duratele estimate de viață prin aplicarea unei rate anuale de amortizare determinată în dependență de durata de funcționare utilă a activului care se determina la momentul dării în exploatare a acestora, în funcție de perioada în care se preconizează să fie folosit activul sau pe perioada drepturilor contractuale. La 31 decembrie 2008 durata de funcționare utilă a activelor nemateriale aflate în exploatare varia între 1 an și 5 ani.

Costurile asociate dezvoltării sau menținerii elementelor de programe informatice sunt recunoscute în contul de profit și pierdere în momentul, în care sunt efectuate.

l. Monedă națională în circulație

Moneda națională în circulație este recunoscută la valoarea nominală. În scop de prezentare, moneda națională în circulație se diminuează cu moneda națională în casa centrală a BNM. Costurile producerii monedei naționale se reflectă în contul de profit și pierdere la momentul suportării acestor cheltuieli.

m. Disponibilități ale băncilor

Disponibilitățile băncilor includ mijloacele pe conturile „Loro” și cele curente ale băncilor rezidente și nerezidente, precum și depozitele acceptate de la bănci și dobânzile calculate aferente acestora.

Disponibilitățile băncilor includ *inter alia* și rezervele obligatorii, pe care băncile trebuie să le mențină în conturile deschise la BNM în conformitate cu cerințele prudențiale.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

m. Disponibilități ale băncilor (continuare)

Rezervele obligatorii sunt determinate în baza mediei soldurilor zilnice din conturile de depozit și alte pasive similare ale băncilor licențiate, specificate în acest scop în *Regulamentul BNM cu privire la regimul rezervelor obligatorii*.

În bilanțul contabil disponibilitățile băncilor sunt prezentate la valoarea lor nominală, în cazul depozitelor acceptate, acestea ulterior se evaluează la costul amortizat. Datorită caracterului lor de scurtă durată, valoarea lor de bilanț aproximează valoarea lor justă.

n. Disponibilități ale Guvernului RM

Disponibilitățile Guvernului includ mijloacele bugetului de stat deținute în Contul Unic Trezorerial, depozitele la termen ale Ministerului Finanțelor și mijloacele Directoratului Liniei de Credit de pe lângă Ministerul Finanțelor și se reflectă în bilanțul contabil la valoarea nominală. Depozitele Ministerului Finanțelor sunt evaluate ulterior la costul amortizat, care datorită caracterului de scurtă durată aproximează valoarea justă.

o. Certificatele emise de BNM

Certificatele emise de BNM reprezintă valori mobiliare cu scont și se reflectă în bilanțul contabil la data decontării la prețul de vânzare. După recunoașterea inițială certificatele se evaluează la costul amortizat utilizând rata dobânzii efective cu calcularea și reflectarea amortizării scontului în ultima zi lucrătoare a fiecărei luni, și la data scadenței certificatelor BNM. Datorită caracterului lor de scurtă durată, valoarea lor de bilanț aproximează valoarea lor justă.

p. Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale

Obligațiunile către organizațiile financiare internaționale sunt recunoscute inițial la valoarea justă, egală cu valoarea încasărilor. Obligațiunile către organizațiile financiare internaționale sunt ulterior evaluate la costul amortizat. Orice diferență între încasările nete și valoarea de răscumpărare este recunoscută în contul de profit și pierdere pe parcursul perioadei până la scadență.

q. Capital și rezerve

Banca menține capitalul său la nivelul necesar pentru atingerea obiectivului stabilit în *Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr.548 – XIII din 21 iulie 1995*.

Capitalul Băncii Naționale a Moldovei, include:

- Capitalul statutar:
 - Capitalul autorizat
 - Fondul general de rezervă
- Conturi de rezervă ale veniturilor nerealizate
- Alte conturi de rezervă, în conformitate cu cerințele SIRF.

Capitalul statutar este dinamic și se formează din profitul anului disponibil pentru distribuire și/sau din contribuțiile Guvernului, până când mărimea acestuia va atinge 10% din totalul obligațiunilor monetare ale BNM (care reprezintă totalitatea obligațiunilor reflectate în bilanțul BNM cu excepția obligațiunilor față de Guvern și a celor față de Fondul Monetar Internațional).

3. Politici contabile semnificative (continuare)

q. Capital și rezerve (continuare)

Capitalul autorizat este subscris și deținut exclusiv de către stat, el nu este transferabil sau nu poate fi grevat cu sarcini. Nici o reducere a nivelului obligațiunilor monetare, atât pe parcursul, cât și la finele anului financiar, nu implică diminuarea capitalului statutar creat anterior.

Fondul general de rezervă se utilizează exclusiv pentru acoperirea pierderilor nete înregistrate de către Banca Națională la încheierea anului financiar. În cazul în care la finele anului financiar soldul fondului general de rezervă devine debitar, Guvernul, în persoana Ministerului Finanțelor, în decurs de 60 de zile după primirea raportului auditorului extern asupra dării de seamă financiară a Băncii Naționale, transferă Băncii Naționale o contribuție de capital în valori mobiliare de stat la o rată a dobânzii de piață, în volumul necesar pentru acoperirea soldului debitar.

Deoarece repartizarea veniturilor nerealizate poate afecta realizarea obiectivului BNM, Banca reține veniturile nerealizate, provenite ca urmare a fluctuațiilor cursurilor valutare precum și cele provenite din reevaluarea valorilor mobiliare în valută străină la valoarea lor justă în conturile corespunzătoare de rezervă ale veniturilor nerealizate, care se utilizează ulterior pentru acoperirea pierderilor nerealizate generate de sursele respective.

În bilanț atât capitalul statutar, cât și rezervele sunt prezentate la valoare nominală.

r. Impozit pe venit

În conformitate cu art. 24 alin. (15) lit. f) al *Legii nr. 1164-XIII din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului Fiscal*, Banca Națională a Moldovei este scutită de plata impozitului pe veniturile obținute aferente activității sale.

s. Venituri din dobânzi și cheltuieli din dobânzi

Veniturile și cheltuielile din dobânzi sunt recunoscute în contul de profit și pierdere pentru toate instrumentele evaluate la costul amortizat prin metoda liniară și cele evaluate la costul amortizat utilizând metoda dobânzii efective.

t. Reevaluarea activelor și obligațiunilor în valută

Veniturile și/sau pierderile valutare nerealizate se formează în rezultatul reevaluării zilnice a stocurilor valutare ca diferența dintre cursul oficial al leului moldovenesc în raport cu valutele străine care formează stocurile valutare respective, reevaluării conturilor Fondului Monetar Internațional pe parcursul anului financiar, precum și urmare reevaluării lunare la valoarea justă a valorilor mobiliare în valută străină disponibile în portofoliul Băncii Naționale.

În calitate de bancă centrală și în scopul intervenirii pe piața valutară, BNM menține poziții valutare deschise la datele de raportare.

În conformitate cu art. 20 al *Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei* la finele anului financiar veniturile nete nerealizate aferente reevaluării stocurilor valutare și valorilor mobiliare în valută străină disponibile în portofoliul BNM, se transferă în conturile corespunzătoare de rezervă ale veniturilor nerealizate.

Suma pierderilor nete nerealizate, după trecerea acestora prin contul de profit și pierdere, se acoperă din sursele conturilor corespunzătoare de rezervă ale veniturilor nerealizate, până când soldul acestora devine zero.

u. Activități fiduciare

Banca Națională a Moldovei acționează în unele cazuri ca agent fiscal al Statului. Activele și veniturile aferente acestor activități nu sunt incluse în aceste situații financiare.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

v. Datorii și active contingente

Datoriile contingente nu sunt recunoscute în situațiile financiare. Ele sunt prezentate în note, cu excepția cazurilor în care posibilitatea ieșirilor de resurse cu beneficii economice este înlăturată. Activele contingente nu sunt recunoscute în situațiile financiare, dar sunt prezentate când o intrare de beneficii economice este probabilă.

w. Provizioane

Banca recunoaște provizioane atunci când are obligația legală sau implicită de a transfera beneficii economice ca rezultat al unor evenimente trecute și atunci când o estimare rezonabilă a obligației poate fi efectuată.

x. Costurile aferente schemelor de pensionare și beneficiile angajaților

Pe parcursul derulării activității curente, BNM execută plăți către bugetul asigurărilor sociale de stat și fondul asigurării obligatorii de asistență medicală al Republicii Moldova, inclusiv cele efectuate în numele angajaților săi, conform legislației în vigoare. Contribuțiile de asigurare socială de stat, precum și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală suportate de Banca Națională pe cont propriu se reflectă la cheltuieli la momentul calculării salariului. Banca nu participă la nici o altă schemă de pensionare și nu are nici o obligație de a oferi alte beneficii foștilor sau actualilor angajați.

y. Standarde emise dar care încă nu au intrat în vigoare

Standarde și interpretări ce au fost emise, dar care vor intra în vigoare cu începere de la 1 ianuarie 2009 sau pentru perioade ulterioare constituie după cum urmează:

SIRF 3. Amendamente la SIRF 3 Combinări de întreprinderi și SIC 27 Situații financiare consolidate și individuale (în vigoare de la 1 iulie 2009). SIRF 3 revizuit cuprinde o serie de modificări în evidența contabilă pentru combinările de întreprinderi care vor avea un impact asupra sumelor de goodwill recunoscut, rezultatelor raportate în perioada în care au loc achizițiile și rezultatelor raportate pe viitor. SIC 27 revizuit cere ca modificările aferente investițiilor proprietarilor în entitățile subordonate să fie contabilizate ca tranzacții de capital. Revizuirea standardelor menționate nu se va aplica situațiilor financiare ale Băncii.

SIRF 8, Segmente Operaționale (în vigoare de la 1 ianuarie 2009). Standardul se aplică entităților ale căror instrumente de capital sau datorii sunt comercializate pe piața activă sau care înregistrează, sau sânt în proces de înregistrare a situațiilor financiare către organele de reglementare cu scopul emiterii unui tip de instrument pe piața activă. SIRF 8 solicită unei entități să prezinte informație descriptivă și financiară referitor la segmentele sale operaționale și specifică în ce mod o entitate urmează să raporteze această informație. Banca nu are diferite sectoare de activitate, respectiv Standardul nu se va aplica situațiilor financiare ale Băncii.

SIC 23, Costurile îndatorării (în vigoare de la 1 ianuarie 2009). Amendamentul principal la SIC 23 este eliminarea opțiunii de recunoaștere imediată la cheltuieli ale costurilor îndatorării ce se referă la activele cu un ciclu lung de producție în scopul de a fi utilizate sau vândute. De aceea, o entitate este obligată să capitalizeze astfel de costuri în cadrul costului aceluși activ. Standardul revizuit este aplicabil în perspectivă pentru costurile îndatorării ce se referă la active ce se califică pentru care data inițială de capitalizare este la 1 ianuarie 2009. Datorită specificului Băncii, nu se preconizează că vor apare circumstanțe pentru aplicarea Standardului dat.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

y. Standarde emise dar care încă nu au intrat în vigoare (continuare)

Modificări la SIRF ale anului 2008. În mai 2008 Consiliul a emis primul său volum de amendamente la standarde, în primul rând aferent înlăturării inconsistențelor existente și clarificarea cuvintelor utilizate. Prevederi tranzitorii separate au fost elaborate pentru fiecare standard (în vigoare de la 1 ianuarie 2009). Printre standardele ce au tangență cu activitatea băncii sunt: *SIRF 7 Instrumente financiare: Informații de furnizat*; *SIC 1 Prezentarea situațiilor financiare*; *SIC 8 Politici contabile, modificări în estimările contabile și erori*; *SIC 16 Imobilizări corporale*; *SIC 39 Instrumente financiare: Recunoaștere și evaluare*. Este de menționat că ajustările efectuate la standardele menționate, în virtutea operațiunilor și atribuțiilor Băncii, nu vor afecta situațiile sale financiare.

Interpretarea IFRIC 15. Acorduri pentru construcția imobilelor (în vigoare de la 1 ianuarie 2009). Interpretările se aplică pentru evidența veniturilor și cheltuielilor aferente de către entitățile care sunt angajate în construcția imobilelor direct sau prin intermediul subagenților. În virtutea operațiunilor și atribuțiilor Băncii, interpretarea dată nu va afecta situațiile sale financiare.

4. Managementul riscului

Pe parcursul desfășurării normale a activității sale, Banca Națională a Moldovei este expusă la o serie de riscuri de natură operațională și financiară.

Riscul operațional

Riscul operațional implică riscul pierderilor în termeni atât financiari, cât și non-financiari în rezultatul erorilor umane, cât și a căderilor sau funcționării inadecvate a sistemului de control intern. Managementul riscului operațional al Băncii este conceput ca parte integră a operațiunilor și managementului de fiecare zi. Managementul riscului operațional include politici care descriu standarde de conduită impuse persoanelor implicate, și sistemele de control intern specifice fiecărei subdiviziuni, elaborate luând în considerație particularitățile activității lor de bază.

Astfel, subdiviziunile BNM elaborează procedurile proprii de control intern în scopul monitorizării și gestionării adecvate a riscurilor aferente.

Banca Națională a Moldovei evaluează acest risc prin intermediul Departamentului Audit Intern, care testează și își expune opinia asupra eficienței funcționării sistemului de control intern. Divizarea responsabilităților între diversele subdiviziuni ale Băncii Naționale a Moldovei („front-office”, „middle-office”, „back-office”) este considerată de asemenea un mecanism de control al riscului operațional.

Riscul financiar

Principalele categorii de riscuri financiare, la care Banca este expusă sunt: riscul de credit, riscul de lichiditate, riscul de piață care include riscul ratei dobânzii, riscul valutar. Structura activelor și obligațiunilor depinde în principal de natura funcțiilor statutare ale Băncii Naționale a Moldovei și nu neapărat de aspectele comerciale. În același timp, BNM controlează permanent expunerea sa față de riscuri, prin diverse tehnici de gestionare a riscului.

Activitatea de gestionare a riscului desfășurată în cadrul Băncii Naționale a Moldovei este reglementată prin instrucțiuni și proceduri interne și este monitorizată de managementul Băncii, care analizează problemele legate de politica monetară, investițională și cea valutară a Băncii Naționale a Moldovei și stabilește limite pentru volumele de operațiuni.

4. Managementul riscului (continuare)

4.1 Riscul de credit

Riscul de credit este riscul pierderilor rezultate în urma eșecului unei contrapărți de a-și îndeplini obligațiunile contractuale.

Expunerea maximă a BNM la riscul de credit, exclusiv valoarea garanției, este reflectată în valoarea contabilă a activelor financiare.

Riscul de credit aferent operațiunilor de credit în moneda națională este monitorizat și controlat.

Pentru a controla expunerea la riscul de credit sunt prevăzute următoarele elemente de control al riscului:

- stabilirea procentului de asigurare a tranzacției (haircut) - când valorile mobiliare sunt cumpărate la rate ale dobânzii mai înalte decât cele stabilite pe piață la moment, Banca Națională protejându-se de eventualele nerambursări ale mijloacelor de către banca-contraparte;
- solicitarea gajului suplimentar pentru menținerea procentului inițial de asigurare a tranzacției, stabilit de BNM.

Pentru a diminua expunerea la riscul de credit asociat creditelor acordate băncilor licențiate pentru creditarea cooperativelor de construcție locativă, BNM permanent monitorizează calitatea portofoliului de credite și situația financiară a debitorilor, și periodic evaluează provizioanele - reducerile pentru pierderi la credite, ajustându-le astfel încât să reflecte cea mai bună estimare curentă. Riscul de credit asociat acestor credite scade și datorită micșorării soldului creditelor acordate.

Riscul de credit asociat cu creditele „intraday”/„overnight”/facilitatea de lombard se gestionează zilnic prin utilizarea limitelor de politică monetară și prin asigurarea cu valori mobiliare de stat și certificatele emise de BNM care au un grad înalt de lichiditate.

Pentru a reduce expunerea la riscul de credit aferent creditelor acordate personalului Băncii, Banca acceptă ca asigurare obiecte de proprietate în calitate de gaj și salarii.

Riscul de credit aferent efectuării tranzacțiilor în scopul gestionării rezervelor valutare este monitorizat prin selectarea instrumentelor investiționale cu lichiditate înaltă și un grad minim de risc, precum și stabilirea limitelor pe investiții și a controlului zilnic al acestora.

Totodată, un element esențial al gestionării riscului de credit este efectuarea de către BNM a investițiilor în scopul gestionării rezervelor valutare la contrapărți sigure cu calitate creditară înaltă pe termen lung, stabilită de agențiile internaționale de rating (Standard & Poor's, Moody's și Fitch IBCA) și autorizate de către BNM pentru tranzacțiile în valută străină.

4. Managementul riscului (continuare)

4.1 Riscul de credit (continuare)

Tabelul expus în continuare reprezintă activele financiare ale băncii în baza rating-ului pe termen lung:

Active financiare	Ratingul pe termen lung	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
		MDL '000	MDL '000
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci (în valută străină):	AAA	2,101,732	3,593,441
	AA+	-	-
	AA	773,742	5,608,128
	AA-	2,363,800	1,836,238
	A+	4,127,953	-
	A	307,134	319
	A-	4	-
	BBB	871,524	-
	BBB-	-	13
	BB+	10	-
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	AAA	1,975,126	2,202,960
Împrumuturi reperfectate ale Guvernului RM	N/A	-	1,972,560
Valori mobiliare emise de către Guvernul RM	N/A	2,304,220	408,537
Credite acordate băncilor și altor persoane	N/A	32,059	38,839
Valori mobiliare investiționale	AAA	6,845,824	4,056,392
Alte active financiare	N/A	1,388	5,232
Total active financiare		21,704,516	19,722,659

Pentru cuantificarea riscului de credit la investițiile efectuate în valută străină se calculează valoarea riscului de credit aplicat portofoliului de investiții în baza coeficienților de default determinați de către agenția Standard & Poor's, pentru fiecare tip de rating, investițiile fiind divizate în cinci categorii, pe scadențe anuale până la cinci ani, inclusiv. La situația din 31 decembrie 2008 riscul de credit al portofoliului de investiții este evaluat la nivelul de cca 5,885 mii lei (echivalentul a cca 566 mii USD) (la 31 decembrie 2007: circa 574 mii lei (echivalentul a circa 51 mii USD)).

4. Managementul riscului (continuare)

4.1 Riscul de credit (continuare)

Pentru a evalua diversificarea portofoliului activelor și a estima corect riscul de credit în funcție de aria geografică se prezintă clasificarea activelor băncii în dependența de țara de investiție, cu excepția numerarului, care se clasifică în funcție de țara de origine:

Țara	31 decembrie	31 decembrie
	2008	2007
	MDL '000	MDL '000
Organizații Financiare Internaționale	4,693,215	2,653,637
SUA	3,709,936	4,752,215
Franța	2,830,115	1,600,271
Olanda	2,289,724	1,321,354
Marea Britanie	2,223,975	9,484
Germania	1,225,113	2,556,550
Elveția	909,305	2,446,482
Irlanda	871,521	-
Suedia	312,168	562,942
Belgia	301,588	1,394,328
Alte țări	189	228
Moldova	2,337,667	2,425,168
Total active financiare	21,704,516	19,722,659

La articolul „Organizații Financiare Internaționale”, ponderea esențială o deține cota Republicii Moldova la FMI. Concomitent ponderea cea mai esențială în investiții și disponibilități efectuate în dependență de țară o dețin SUA (17.09% din total active), Franța (13.04%) și Olanda (10.55%) (la 31 decembrie 2007: SUA (24.10% din total active), Germania (12.96%) și Elveția (12.40%).

4.2 Riscul de lichiditate

Riscul de lichiditate reprezintă riscul că Banca nu-și va putea onora obligațiunile de plată la scadență în circumstanțe altele decât cele normale. Scadențele activelor și obligațiunilor, precum și capacitatea de a înlocui la un cost acceptabil datoriile purtătoare de dobândă pe măsură ce acestea ajung la scadență, constituie factori importanți pentru evaluarea lichidității Băncii Naționale a Moldovei.

Riscul de lichiditate este gestionat în mod permanent de către BNM prin limitarea duratei maxime admisibile a scadenței portofoliului de investiții, ceea ce nu permite efectuarea investițiilor în instrumente cu scadențe mari, prin urmare scadența rămasă a instrumentelor din portofoliul BNM fiind diversificată.

Lichiditatea este unul dintre criteriile de bază în determinarea componenței activelor valutare. Acest fapt reflectă necesitatea potențială de a lichidifica rezervele valutare în scopuri de intervenție, în cazul în care apar așa necesități.

Valorile mobiliare în valută străină deținute în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei sunt instrumente cu un grad înalt de lichiditate, ceea ce ar însemna că, ele ar putea fi vândute, înainte de scadență.

Valorile mobiliare emise de Guvernul Republicii Moldova și deținute de Banca Națională a Moldovei au scadența contractuală maximă de 182 zile. Cu toate acestea, la scadență aceste valori mobiliare sunt răscumpărate de Guvern și sunt emise noi valori mobiliare care sunt achiziționate de Banca Națională a Moldovei.

Analiza activelor și obligațiunilor în funcție de scadența contractuală la situația din 31 decembrie 2008 este prezentată după cum urmează:

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE
Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

4. Managementul riscului (continuare)

4.2 Riscul de lichiditate (continuare)

	0-3 luni	3-6 luni	6-12 luni	De la 1 la 2 ani	Mai mult de 2 ani	Scadență nedeterminată	Total
	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000
31 decembrie 2008							
Active							
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci	10,233,893	312,006	-	-	-	-	10,545,899
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	1,570	-	-	-	-	1,973,556	1,975,126
Valori mobiliare emise de către Guvernul RM	1,943,209	361,011	-	-	-	-	2,304,220
Credite acordate băncilor și altor persoane	1,703	1,704	3,402	6,774	18,476	-	32,059
Valori mobiliare investiționale	32,734	635,097	3,083,663	1,838,746	1,255,584	-	6,845,824
Active materiale pe termen lung	-	-	-	-	-	22,599	22,599
Active nemateriale	-	-	-	-	-	8,881	8,881
Alte active	3,293	-	-	-	-	-	3,293
Total active	12,216,402	1,309,818	3,087,065	1,845,520	1,274,060	2,005,036	21,737,901
Obligațiuni							
Monedă națională în circulație	8,732,080	-	-	-	-	-	8,732,080
Diponibilități ale Guvernului RM	2,472,251	157,000	160,000	-	-	-	2,789,251
Disponibilități ale băncilor	6,048,623	-	-	-	-	-	6,048,623
Certificate emise de BNM	1,061,580	-	-	-	-	-	1,061,580
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	63,513	14,874	63,121	89,244	1,505,825	1,974,526	3,711,103
Alte obligațiuni	64,126	-	-	-	-	-	64,126
Total obligațiuni	18,442,173	171,874	223,121	89,244	1,505,825	1,974,526	22,406,763
Decalaj	(6,225,771)	1,137,944	2,863,944	1,756,276	(231,765)	30,510	(668,862)
31 decembrie 2007							
Total active	10,851,669	4,184,217	1,185,820	1,045,080	256,736	2,240,767	19,764,289
Total obligațiuni	14,964,340	138,509	252,465	210,725	1,361,616	2,208,201	19,135,856
Decalaj	(4,112,671)	4,045,708	933,355	834,355	(1,104,880)	32,566	628,433

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE
Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

4. Managementul riscului (continuare)

4.2. Riscul de lichiditate (continuare)

În tabelul de mai jos este prezentată analiza obligațiunilor financiare totale, inclusiv sumele dobânzilor viitoare în funcție de scadența contractuală la situația din 31 decembrie 2008.

Sumele aferente obligațiunilor viitoare au fost calculate utilizând datele disponibile la 31 decembrie 2008 (ratele de schimb valutar, ratele dobânzilor la instrumentele monetar-creditare, etc.)

	0-3 luni	3-6 luni	6-12 luni	De la 1 la 2 ani	Mai mult de 2 ani	Scadență nedetermi- nată	Total
	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000
31 decembrie 2008							
Obligațiuni							
Monedă națională în circulație	8,732,080	-	-	-	-	-	8,732,080
Diponibilități ale Guvernului RM	2,484,500	166,251	174,539	-	-	-	2,825,290
Disponibilități ale băncilor	6,049,782	-	-	-	-	-	6,049,782
Certificate emise de BNM	1,066,861	-	-	-	-	-	1,066,861
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	65,769	17,071	67,223	96,912	1,535,554	1,974,526	3,757,055
Alte obligațiuni	64,126	-	-	-	-	-	64,126
Total obligațiuni	18,463,118	183,322	241,762	96,912	1,535,554	1,974,526	22,495,194
31 decembrie 2007							
Obligațiuni							
Monedă națională în circulație	7,603,347	-	-	-	-	-	7,603,347
Disponibilități ale Guvernului RM	2,240,282	127,666	156,610	-	-	-	2,524,558
Disponibilități ale băncilor	4,055,230	-	-	-	-	-	4,055,230
Certificate emise de BNM	816,276	-	-	-	-	-	816,276
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	113,957	20,593	114,024	218,981	1,390,546	2,208,201	4,066,302
Alte obligațiuni	144,044	-	-	-	-	-	144,044
Total obligațiuni	14,973,136	148,259	270,634	218,981	1,390,546	2,208,201	19,209,757

4. Managementul riscului (continuare)

4.3 Riscul de piață

Riscul de piață este riscul ca valoarea unui instrument financiar să fluctueze ca rezultat al schimbării prețurilor pieței, chiar dacă aceste schimbări sânt cauzate de factori specifici titlurilor de valoare individuale sau emitentului acestora, sau factori care afectează toate titlurile de valoare tranzacționate pe piață.

Titlurile de stat sunt evaluate trimestrial la valoarea lor justă, determinată preponderent în baza ratelor dobânzilor la licitațiile recente de pe piața primară.

Riscul de piață aferent portofoliului de valori mobiliare investiționale este gestionat și monitorizat în baza metodologiei valorii expuse la Risc (VaR) care reprezintă interdependența între variabilele riscului. Banca aplică metodologia VaR pentru a evalua expunerea la riscul de piață aferent pozițiilor care le deține și pentru a estima pierderile economice potențiale bazate pe un șir de parametri și asumări pentru diferite modificări a condițiilor pieții. VaR reprezintă o metodă utilizată pentru cuantificarea riscului financiar prin estimarea modificării negative potențiale a valorii de piață a portofoliului cu o probabilitate de realizare definită și pentru o perioadă viitoare specificată. La calcularea VaR Banca utilizează metoda volatilităților istorice.

Expunerea la riscul de piață a portofoliului de valori mobiliare în valută străină este cuantificată de asemenea prin calcularea valorii expuse la Risc, ce reprezintă pierderile maxime posibile aferente valorilor mobiliare în valută străină, pe o perioadă viitoare de 12 luni, cu o probabilitate, de regulă de 5%, luând în considerație volatilitățile istorice pentru o perioadă similară.

La data de 31 decembrie 2008 valoarea expusă la risc a portofoliului de valori mobiliare în valută străină este evaluată la nivelul de circa 62,558 mii USD sau circa 650,618 mii lei (2007: 16,387 mii USD sau circa 185,488 mii lei).

4.3.1 Riscul ratei dobânzii

Riscul ratei dobânzii este riscul ca valoarea unui instrument financiar să fluctueze datorită schimbărilor nivelului de piață al ratei dobânzii.

Pentru analiza sensibilității portofoliului de VMS a BNM nu se aplică metoda value-at-risk. Totodată, în baza judecăților profesionale proprii, se poate presupune că o fluctuație de +/- 1p.p. față de rata de intrare în portofoliu a ratei dobânzii la titlurile deținute în portofoliu implică un impact de circa +/-1,936 mii lei asupra capitalului băncii.

Ca rezultat al activității ce ține de politică monetară, Banca este expusă riscului ratei dobânzii pe piața internă ca urmare a creditelor acordate băncilor la o rată fixă, deținerii VMS în portofoliu BNM în sume și pentru perioade diferite de cele ale depozitelor plasate la BNM, Certificatelor BNM emise și ale altor fonduri împrumutate.

În măsura în care activele și pasivele purtătoare de dobânzi devin scadente sau li se modifică rata dobânzii în perioade diferite sau în sume diferite – permanent se urmărește corelarea ratelor curente de dobândă de pe piață.

Totodată, obținerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile activelor și obligațiilor sus-menționate sunt dictate de obiectivele politicii monetare.

În cazul împrumuturilor pe termen lung obținute de la FMI, Banca este expusă riscului ratei dobânzii ca urmare a fluctuării acesteia.

4. Managementul riscului (continuare)

4.3 Riscul de piață (continuare)

4.3.1 Riscul ratei dobânzii (continuare)

Modificarea ratelor dobânzii pe piața externă poate avea un impact asupra valorii portofoliului de investiții în valută străină cât și asupra fluxului de numerar în viitor. Cele mai sensibile instrumente la modificarea ratelor dobânzii pe piața externă sunt valorile mobiliare în valută străină, deoarece modificarea ratelor dobânzii afectează indirect prețul acestor active.

Totodată, în rezultatul fluctuațiilor ratelor dobânzii pe piața externă pot apărea divergențe negative dintre ratele dobânzii la portofoliul investițional în valută străină și ratele dobânzii la obligațiunile în valută ale băncii.

Pentru a determina riscul ratei dobânzii aferent plasamentelor la vedere și la termen în valută străină, sunt calculate pierderile posibile asumând o diminuare cu 0.5 p.p. a ratei dobânzii la aceste instrumente pentru următoarele 12 luni. Conform soldului mediu al depozitelor la vedere și la termen pentru anul 2008, valoarea pierderilor posibile de la diminuarea ratei dobânzii cu 0.5 p.p. este evaluată la nivelul de circa 5,604 mii USD sau circa 58,285 mii lei (2007: 3,086 mii USD sau circa 34,927 mii lei).

La gestionarea riscului ratelor dobânzii cauzate de evoluțiile pe piața externă, o atenție deosebită se acordă principiului diversificării portofoliului de investiții pe scadențe și pe valute.

Ratele medii aplicabile componentelor majore ale bilanțului contabil au fost dezvăluite în notele referitoare acestor componente. Analiza activelor și obligațiunilor la 31 decembrie 2008 în funcție de ratele contractuale și scadența acestora este prezentată după cum urmează:

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE
Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

4. Managementul riscului (continuare)

4.3 Riscul de piață (continuare)

4.3.1 Riscul ratei dobânzii (continuare)

	0-3 luni	3-6 luni	6-12 luni	De la 1 la 2 ani	Mai mult de 2 ani	Nepurtătoare de dobândă	Total
	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000
31 decembrie 2008							
Active							
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci	10,124,030	312,006	-	-	-	109,863	10,545,899
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	1,566	-	-	-	-	1,973,560	1,975,126
Valori mobiliare emise de către Guvernul RM	1,943,209	361,011	-	-	-	-	2,304,220
Credite acordate băncilor și altor persoane	1,703	1,704	3,402	6,774	18,476	-	32,059
Valori mobiliare investiționale	9,361	614,433	3,073,616	1,838,746	1,255,584	54,084	6,845,824
Active materiale pe termen lung	-	-	-	-	-	22,599	22,599
Active nemateriale	-	-	-	-	-	8,881	8,881
Alte active	-	-	-	-	-	3,293	3,293
Total active	12,079,869	1,289,154	3,077,018	1,845,520	1,274,060	2,172,280	21,737,901
Obligațiuni							
Monedă națională în circulație	-	-	-	-	-	8,732,080	8,732,080
Disponibilități ale Guvernului RM	2,190,446	157,000	160,000	-	-	281,805	2,789,251
Disponibilități ale băncilor	4,497,374	-	-	-	-	1,551,249	6,048,623
Certificate emise de BNM	1,061,175	-	-	-	-	405	1,061,580
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	96,495	14,874	29,748	89,244	1,505,825	1,974,917	3,711,103
Alte obligațiuni	-	-	-	-	-	64,126	64,126
Total obligațiuni	7,845,490	171,874	189,748	89,244	1,505,825	12,604,582	22,406,763
Decalaj	4,234,379	1,117,280	2,887,270	1,756,276	(231,765)	(10,432,302)	(668,862)
31 decembrie 2007							
Total active	10,698,548	4,171,569	1,176,062	1,045,056	256,736	2,416,318	19,764,289
Total obligațiuni	6,011,291	138,509	178,019	99,055	1,361,616	11,347,366	19,135,856
Decalaj	4,687,257	4,033,060	998,043	946,001	(1,104,880)	(8,931,048)	628,433

Activele și obligațiunile generatoare de dobânzi, în special cuprind numerar și echivalente de numerar în valută străină, valori mobiliare, depozite acceptate și certificate emise de Bancă, precum și împrumuturi acordate de către organizații financiare internaționale. Ele implică rate fixe ale dobânzilor, cu excepția contului curent la FMI și împrumuturilor acordate de FMI (EFF), la care se aplică rate variabile stabilite săptămânal de FMI, precum și creditele acordate băncilor pentru creditarea cooperativelor de construcție locativă, la care sunt stabilite rate flotante în dependență de modificarea ratei de bază pe termen lung stabilite de BNM.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE
Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

4. Managementul riscului (continuare)

4.3 Riscul de piață (continuare)

4.3.2 Riscul valutar

Riscul valutar este riscul ca valoarea instrumentelor financiare să varieze urmare modificării ratelor de schimb. La 31 decembrie 2008, Banca avea următoarea poziție valutară:

	MDL	USD	EUR	GBP	CHF	XDR	Alte valute	Total
	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000
31 decembrie 2008								
Active								
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci	-	4,316,193	4,250,528	1,681,630	297,373	-	175	10,545,899
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	1,973,556	-	-	-	-	1,570	-	1,975,126
Valori mobiliare emise de către Guvernul RM	2,304,220	-	-	-	-	-	-	2,304,220
Credite acordate băncilor și altor persoane	32,059	-	-	-	-	-	-	32,059
Valori mobiliare investiționale	-	3,987,660	1,579,124	1,279,040	-	-	-	6,845,824
Active materiale pe termen lung	22,599	-	-	-	-	-	-	22,599
Active nemateriale	8,881	-	-	-	-	-	-	8,881
Alte active	3,257	31	5	-	-	-	-	3,293
Total active	4,344,572	8,303,884	5,829,657	2,960,670	297,373	1,570	175	21,737,901
Obligațiuni								
Monedă națională în circulație	8,732,080	-	-	-	-	-	-	8,732,080
Disponibilități ale Guvernului RM	2,526,062	90,530	172,659	-	-	-	-	2,789,251
Disponibilități ale băncilor	3,094,602	1,148,691	1,805,330	-	-	-	-	6,048,623
CertIFICATE emise de BNM	1,061,580	-	-	-	-	-	-	1,061,580
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	1,974,199	-	-	-	-	1,736,904	-	3,711,103
Alte obligațiuni	64,098	10	18	-	-	-	-	64,126
Total obligațiuni	17,452,621	1,239,231	1,978,007	-	-	1,736,904	-	22,406,763
Decalaj	(13,108,049)	7,064,653	3,851,650	2,960,670	297,373	(1,735,334)	175	(668,862)
31 decembrie 2007								
Total active	4,663,873	8,011,665	4,077,817	3,008,956	48	1,730	200	19,764,289
Total obligațiuni	15,178,951	774,658	1,376,276	-	-	1,805,971	-	19,135,856
Decalaj	(10,515,078)	7,237,007	2,701,541	3,008,956	48	(1,804,241)	200	628,433

Alte valute sunt reprezentate, în principal, de yeni japonezi în echivalentul a – 84 mii lei, lei românești – 34 mii lei, dolari canadieni – 33 mii lei, coroane norvegiene – 16 mii lei, coroane estoniene – 4 mii lei și ruble rusești – 2 mii lei.

4. Managementul riscului (continuare)

4.3 Riscul de piață (continuare)

4.3.2 Riscul valutar (continuare)

Pentru a estima riscul valutar aferent activelor și obligațiunilor în valută străină, sunt calculate veniturile/pierderile nerealizate posibile, asumând o deviere de +/- 5 % pe parcursul următoarelor 12 luni a ratelor de schimb a MDL față de valutele în care aceste active și obligațiuni sunt denominate. Conform situației la 31 decembrie 2008 și 31 decembrie 2007, respectiv, valoarea impactului posibil asupra profitului și capitalului BNM este evaluată după cum urmează:

	31 decembrie 2008		31 decembrie 2007	
	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000
	Profit	Capital	Profit	Capital
MDL față de USD	+/- 353,233	+/- 353,233	+/- 361,850	+/- 361,850
MDL față de EUR	+/- 192,583	+/- 192,583	+/- 135,077	+/- 135,077
MDL față de GBP	+/- 148,034	+/- 148,034	+/- 150,448	+/- 150,448
MDL față de CHF	+/- 14,869	+/- 14,869	+/- 2	+/- 2
MDL față de XDR	+/- 86,767	+/- 86,767	+/- 90,212	+/- 90,212
MDL față de alte valute	+/- 9	+/- 9	+/- 10	+/- 10

Notă: În cazul aprecierii MDL față de valutele respective se generează pierderi nerealizate și viceversa, în cazul deprecierei se generează venituri nerealizate, excepție fiind XDR, pentru care aprecierea MDL față de XDR generează venituri nerealizate, iar deprecierea generează pierderi nerealizate.

5. Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Numerar în valută străină	1,418	1,362
Conturi Nostro	602,296	678,630
Depozite la termen în valută străină	9,942,185	10,358,147
	10,545,899	11,038,139

Numerarul și plasamentele pe termen scurt în bănci nu include numerarul în valută națională aflat în casa centrală a BNM, fiind diminuată cu suma respectivă și poziția „Monedă națională în circulație” (Nota 13). Prezentarea valorii nete este considerată adecvată ținând cont de calitatea BNM de emitent a monedei naționale.

La situația din 31 decembrie 2008 ponderea cea mai semnificativă în acest articol o dețin depozitele la termen în valută (cca 94.28%). La finele perioadei de gestiune depozitele la termen în valută au fost plasate la contrapărți cu ratingul: „AAA” – 15.31%, „AA” – 7.82%, „AA-” – 23.73%, „A+” – 41.48%, „A” – 3.0%, „BBB” – 8.67% (clasarea investițiilor în această categorie de rating s-a efectuat urmare revizuirii de către companiile de rating a ratingului unei contrapărți, ulterior efectuării investițiilor), (la 31 decembrie 2007: „AAA” – 28.35%, „AA” – 53.90%, „AA-” – 17.75%).

Rata medie a profitabilității depozitelor la termen în valută străină pentru anul 2008 constituie 4.51% (în anul 2007 – 5.14%) și este superioară benchmarkului compus aferent portofoliului de investiții calculat pentru aceeași perioadă, care constituie 3.24% (în anul 2007 – 4.64%).

6. Creanțe/obligațiuni ale/către organizațiile financiare internaționale

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Active		
Cota Republicii Moldova la Fondul Monetar Internațional (FMI)	1,973,556	2,201,230
Cont curent la FMI	1,570	1,730
	1,975,126	2,202,960
Obligațiuni		
Cont 1	1,973,475	2,201,141
Cont 2	81	90
Total disponibilități ale FMI	1,973,556	2,201,231
Alte organizații internaționale	970	6,970
Credite acordate de FMI	1,736,577	1,805,971
	3,711,103	4,014,172

Republica Moldova a aderat la FMI la 12 august 1992. Banca Națională a Moldovei activează în calitate de agent la efectuarea tranzacțiilor financiare cu FMI și în calitate de depozitar pentru menținerea conturilor FMI. Calitatea de membru în cadrul FMI este distribuită în bază de cotă. Cota membrului este determinată în urma acceptării în calitate de membru și este, periodic, majorată conform Revizuirii Generale a Cotelor. Cota formează baza pentru

6. Creanțe/obligațiuni ale/către organizațiile financiare internaționale (continuare)

relațiile financiare și organizaționale cu FMI și determină, printre altele, dreptul relativ de vot al membrului, accesul maxim la finanțarea FMI și cota de membru în orice alocație a XDR.

Contul Cota FMI reflectă plata inițială și ulterioară a cotei și este un activ al membrului FMI. Până la 25% este achitat Fondului Monetar Internațional de către fiecare membru în active de rezervă specificate de FMI și restul sumei este achitată în valuta țării membre.

Partea cotei spre achitare în moneda națională este depozitată în Contul nr. 1 al FMI și Contul nr. 2 al FMI. Contul nr. 1 al FMI este utilizat pentru tranzacțiile operaționale ale FMI (procurări, răscumpărări), iar Contul nr. 2 al FMI este utilizat pentru plata cheltuielilor suportate de FMI în moneda națională a țării membre.

Sumele incluse în bilanțul contabil al BNM în cadrul „Obligațiunilor către organizațiile financiare internaționale” includ, de asemenea, și creditele primite de către BNM de la FMI. Aceste credite sunt exprimate în Drepturi Speciale de Tragere (XDR), iar în bilanțul contabil sunt prezentate în echivalentul MDL la finele perioadei gestionare.

La 31 decembrie 2008 soldul creditelor primite de la FMI este:

- Angajamente PRGF – 103,708 mii XDR (la 31 decembrie 2007 – 86,372 mii XDR)
- Angajamente EFF – 4,167 mii XDR (la 31 decembrie 2007 – 14,583 mii XDR)

Facilitatea de Reducere a Sărăciei și Creștere Economică (PRGF) reprezintă împrumuturi acordate țărilor sărace cu PIB mai mic de 895 USD pe persoană. FMI a acordat credite în cadrul PRGF pentru o perioadă de 10 ani cu perioada de grație de 5.5 ani. Rata dobânzii pentru aceste credite este de 0.5% pe an.

Pe parcursul anului 2008 BNM a primit două tranșe în mărime de 11,440 mii XDR fiecare în cadrul facilității PRGF (2007: o tranșă în mărime de 21,710 mii XDR).

Facilitatea de Finanțare Extinsă (EFF) reprezintă împrumuturi oferite pentru susținerea creșterii economice și sunt acordate economiilor cu deficit al balanței comerciale și de plăți. Creditele în cadrul acestei facilități sunt acordate pe un termen de 10 ani, cu perioada de grație de 4.5 ani și rata dobânzii flotantă stabilită săptămânal de către FMI.

Creditele primite de către BNM de la FMI din Contul Resurselor Generale sunt garantate cu o cambie emisă de Banca Națională a Moldovei.

Alte organizații internaționale reprezintă disponibilitățile Băncii Internaționale de Reconstrucție și Dezvoltare și ale Asociației Multilaterale de Garantare a Investițiilor.

7. Împrumuturi reperfectate ale Guvernului RM

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Împrumuturi reperfectate ale Guvernului RM	-	1,932,242
Dobânda la împrumuturile acordate/ reperfectate ale Guvernului RM	-	40,318
	-	1,972,560

7. Împrumuturi reperfectate ale Guvernului RM (continuare)

La situația din 31 decembrie 2008 valoarea de bilanț a datoriei statului față de BNM (suma împrumutului și dobânzile calculate) este nulă în rezultatul efectuării pe parcursul trimestrului I al anului 2008 a convertirii împrumuturilor în VMS conform Planului de convertire, aprobat prin Hotărârea Colegiului Ministerului Finanțelor (nr. 14/1 din 10 septembrie 2007) și prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale (nr. 234 din 12 septembrie 2007).

8. Valori mobiliare emise de către Guvernul RM

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Valori mobiliare emise de către Guvernul RM	2,364,923	415,502
Scout la valori mobiliare emise de Guvernul RM	(66,228)	(7,352)
Reevaluarea valorilor mobiliare emise de Guvernul RM	5,525	387
	2,304,220	408,537

La 31 decembrie 2008 portofoliul BNM a fost compus din valori mobiliare de stat emise și transmise BNM ca rezultat al reemisiunii și convertirii în VMS a datoriei de stat interne contractate de la Banca Națională a Moldovei în anii precedenți. Aceste valori mobiliare sunt clasificate ca active disponibile pentru vânzare și sunt reflectate la valoarea justă.

La situația din 31 decembrie 2008 acest articol a înregistrat o creștere de 1,895,683 mii lei față de finele anului 2007 în cea mai mare parte datorită convertirii pe parcursul trimestrului I, 2008 în valori mobiliare de stat a împrumuturilor contractate anterior de la Banca Națională în volum de 1,813,442 mii lei conform Planului de convertire menționat în nota 7.

Majorarea ratelor dobânzilor pe piața valorilor mobiliare de stat, începând cu a doua jumătate a anului 2008, a determinat majorarea randamentelor VMS din portofoliul BNM față de finele anului 2007: rata medie de piață a portofoliului de VMS deținute de BNM la 31 decembrie 2008 a constituit 16.91% anual (la 31 decembrie 2007 – 14.19% anual).

Tabelul de mai jos prezintă reconcilierea rezervei din reevaluarea valorilor mobiliare emise de către Guvernul RM:

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
La 1 ianuarie	387	(1,740)
Modificări ale rezervei din reevaluarea valorilor mobiliare emise de către Guvernul RM	5,139	2,127
La 31 decembrie	5,525	387

9. Credite acordate băncilor și altor persoane

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Credite acordate băncilor	26,386	33,461
Credite acordate altor persoane	5,675	5,378
Subtotal	32,061	38,839
Minus: Provizioane pentru deprecierea valorii creditelor	(2)	-
	32,059	38,839

Acest articol include soldul creditelor acordate băncilor licențiate în anii 1993-2000 pentru creditarea cooperativelor de construcție ale locuințelor și soldul creditelor acordate salariaților BNM, ajustate la suma provizionului.

Diminuarea soldului la acest articol cu 6,780 mii lei sau cu 17.46% se datorează rambursării creditelor de către bănci.

Astfel, soldul creditelor acordate băncilor s-a micșorat cu 7,075 mii lei, de la 33,461 mii lei la 26,386 mii lei, iar soldul creditelor acordate salariaților BNM s-a majorat cu 297 mii lei, de la 5,378 mii lei la 5,675 mii lei. Suma provizionului constituită către finele anului a cifrat 2 mii lei.

Creditele acordate de către Banca Națională a Moldovei băncilor licențiate sânt asigurate cu mijloacele conturilor Loro ale Băncilor în lei moldovenești. La situația din 31 decembrie 2008 gajul depus de către bănci ca asigurare a rambursării creditelor acordate și a dobânzilor aferente constituie 199,010 mii lei (la 31 decembrie 2007: 199,010 mii lei).

La 31 decembrie 2008 gajul depus de către salariați ca asigurare a rambursării creditelor acordate și dobânzilor aferente constituie 9,031 mii lei (la 31 decembrie 2007: 8,930 mii lei).

Fluctuațiile provizionului pentru pierderi la credite pe parcursul anului au fost precum urmează:

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
La 1 ianuarie	-	-
Venituri din provizioane pe parcursul anului	-	(5)
Cheltuieli cu provizioane pe parcursul anului	(2)	5
La 31 decembrie	(2)	-

La 31 decembrie 2008 BNM nu a înregistrat restanțe semnificative la credite.

10. Valori mobiliare investiționale

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Valori mobiliare în valută străină cu cupon, inclusiv	5,811,003	4,056,392
Valori mobiliare în valută străină cu cupon (valoarea nominală)	5,572,683	4,002,772
Primă/scont la valori mobiliare în valută străină cu cupon	34,465	(9,049)
Dobândă cumpărată la valori mobiliare în valută străină cu cupon	15,808	6,221
Dobândă calculată la valori mobiliare în valută străină cu cupon	54,084	44,406
Reevaluarea valorilor mobiliare în valută străină cu cupon	133,963	12,042
Valori mobiliare în valută străină cu scont, inclusiv	1,034,821	-
Valori mobiliare în valută străină cu scont (la valoarea nominală)	1,040,020	-
Scont la valori mobiliare în valută străină cu scont	(7,829)	-
Reevaluarea valorilor mobiliare în valută străină cu scont	2,630	-
Total valori mobiliare în valută străină	6,845,824	4,056,392

Valorile mobiliare în valută străină emise de nerezidenți deținute de Banca Națională a Moldovei sunt reprezentate, în principal, de valori mobiliare emise de entități din Statele Unite ale Americii, Uniunea Europeană și valori mobiliare supranaționale.

La 31 decembrie 2008, toate valorile mobiliare emise de nerezidenți, disponibile în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei dețin cel mai înalt rating - „AAA” (la 31 decembrie 2007: “AAA”- 100 %).

Aceste valori mobiliare sunt active cu risc scăzut și sunt clasificate ca active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere deținute pentru tranzacționare.

Pe parcursul anului 2008 soldul valorilor mobiliare emise de nerezidenți s-a majorat în echivalentul în MDL cu 68.77%, (în anul 2007 s-a majorat cu 0.92%), fapt condiționat de creșterea rezervelor valutare și, respectiv, a portofoliului valorilor mobiliare în valută străină.

În perioada de gestiune au fost vândute și au ajuns la scadență valori mobiliare în valută străină cu valoarea nominală totală de 124,000 mii USD; 60,000 mii EUR și 19,000 mii GBP (în anul 2007 – 130,000 mii USD; 63,000 mii EUR și 16,500 mii GBP). Totodată, în perioada de gestiune au fost procurate valori mobiliare în valută străină cu valoarea nominală totală de 309,000 mii USD; 83,000 mii EUR și 75,600 mii GBP (în anul 2007: 164,000 mii USD; 65,000 mii EUR și 14,000 mii GBP).

Tabelul de mai jos prezintă reconcilierea modificării valorii juste a valorilor mobiliare investiționale:

	2008	2007
	MDL '000	MDL '000
La 1 ianuarie	12,042	(12,615)
Venituri/(pierderi) realizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	(2,918)	6,643
Venituri nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	129,417	17,643
Diferențe de schimb valutar	(1,948)	371
La 31 decembrie	136,593	12,042

11. Active nemateriale și materiale pe termen lung

	Clădiri	Echipamente	Active materiale pe termen lung în curs de execuție	Active nemateriale	Active nemateriale în curs de execuție	Total
	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000
Cost						
La 1 ianuarie 2008	36,420	77,871	15	25,704	120	140,130
Intrări	-	1,831	-	298	-	2,129
Transferuri	-	-	-	120	(120)	-
Dare în exploatare	-	12	-	-	-	12
Ieșiri	-	(1,761)	-	(275)	-	(2,036)
La 31 decembrie 2008	36,420	77,953	15	25,847	-	140,235
Deprecierea acumulată						
La 1 ianuarie 2008	19,380	68,352	-	12,861	-	100,593
Uzura calculată	985	4,833	-	4,380	-	10,198
Ieșiri	-	(1,761)	-	(275)	-	(2,036)
La 31 decembrie 2008	20,365	71,424	-	16,966	-	108,755
Valoarea de bilanț						
La 1 ianuarie 2008	17,040	9,519	15	12,843	120	39,537
La 31 decembrie 2008	16,055	6,529	15	8,881	-	31,480

	Clădiri	Echipamente	Active materiale pe termen lung în curs de execuție	Active nemateriale	Active nemateriale în curs de execuție	Total
	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000
Cost						
La 1 ianuarie 2007	36,627	76,111	15	26,269	-	139,022
Intrări	-	3,675	-	636	120	4,431
Ieșiri	(207)	(1,915)	-	(1,201)	-	(3,323)
La 31 decembrie 2007	36,420	77,871	15	25,704	120	140,130
Deprecierea acumulată						
La 1 ianuarie 2007	18,478	63,230	-	9,539	-	91,247
Uzura calculată	992	7,037	-	4,523	-	12,552
Ieșiri	(90)	(1,915)	-	(1,201)	-	(3,206)
La 31 decembrie 2007	19,380	68,352	-	12,861	-	100,593
Valoarea de bilanț						
La 1 ianuarie 2007	18,149	12,881	15	16,730	-	47,775
La 31 decembrie 2007	17,040	9,519	15	12,843	120	39,537

12. Alte active

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Cheltuieli în avans	107	41
Alte creanțe	1,281	5,191
Stocuri	1,300	1,423
Mărfuri și materiale în gestiune	786	839
Subtotal	3,474	7,494
Minus: Provizioane pentru stocurile cu rulaj lent și creanțe îndoielnice	(181)	(169)
	3,293	7,325

Mișcarea provizionului pentru stocurile cu rulaj lent și creanțele îndoielnice pe parcursul anului este precum urmează:

	2008	2007
	MDL '000	MDL '000
La 1 ianuarie	169	212
Cheltuieli cu provizioane pe parcursul anului	19	7
Venituri din provizioane pe parcursul anului	(7)	(50)
La 31 decembrie	181	169

13. Monedă națională în circulație

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Monedă națională în circulație	8,802,838	7,603,355
Minus: Numerar în moneda națională în casa centrală a BNM	(70,758)	(8)
	8,732,080	7,603,347

14. Disponibilități ale Guvernului RM

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Depozite la termen ale Ministerului Finanțelor	837,727	371,415
Depozite la vedere ale Ministerului Finanțelor	1,683,919	1,882,761
Alte disponibilități ale Guvernului RM	267,605	252,633
	<u>2,789,251</u>	<u>2,506,809</u>

Disponibilitățile Guvernului la situația din 31 decembrie 2008 constituie 12.45 % din totalul obligațiilor BNM (la 31 decembrie 2007: 13.10%).

Pentru depozitele la termen acceptate de la Ministerul Finanțelor, BNM plătește o dobândă, reieșind din rata medie ponderată a dobânzii pe sistemul bancar disponibilă pentru ultimele trei luni, la depozitele cu același termen de păstrare în lei moldovenești. Rata medie ponderată la depozitele la termen acceptate de la Ministerul Finanțelor în sold la 31 decembrie 2008 a constituit 18.16% (la 31 decembrie 2007: 15.00%).

Pentru soldul depozitelor la vedere al Ministerului Finanțelor, BNM plătește o dobândă reieșind din rata medie ponderată a dobânzii pe sistemul bancar, disponibilă pentru ultimele trei luni, la depozitele la vedere cu dobândă în lei moldovenești. Rata medie ponderată la depozitele la vedere de la Ministerul Finanțelor în sold la 31 decembrie 2008 a constituit 1.19% (la 31 decembrie 2007: 2.97%).

15. Disponibilități ale băncilor

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Disponibilități ale băncilor licențiate, inclusiv rezervele obligatorii	5,854,612	3,741,505
Depozite ale băncilor licențiate în monedă națională	194,011	313,051
	<u>6,048,623</u>	<u>4,054,556</u>

Disponibilitățile băncilor la situația din 31 decembrie 2008 constituie 26.99% din totalul obligațiilor BNM (la 31 decembrie 2007: 21.19%).

16. Certificate emise de Banca Națională a Moldovei

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Certificate emise de BNM	1,061,175	810,201
Scont la certificatele emise de BNM	405	2,727
	1,061,580	812,928

Certificatele BNM (CBN), reprezintă valori mobiliare vândute băncilor licențiate prin intermediul licitațiilor în scopul absorbției excesului de lichiditate pe piața monetară. Acestea sunt emise cu scont și răscumpărate la scadență la valoarea nominală. Pe parcursul anului 2008 Certificatele BNM au fost emise cu scadențe de 7, 14 și 28 zile.

Rata medie ponderată la CBN aflate în circulație la finele anului 2008 a înregistrat o diminuare, constituind 13.97% anual, față de 15.86% la finele anului 2007.

17. Alte obligațiuni

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Obligațiuni față de Bugetul de Stat	-	-
Obligațiuni față de alte entități	57,043	137,293
Obligațiuni față de personal	5,384	5,061
Alte obligațiuni	1,699	1,690
	64,126	144,044

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE
Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2008

18. Capital și rezerve

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Capital autorizat	288,923	288,923
Fondul general de rezervă	(1,110,927)	320,277
Total capital statutar	(822,004)	609,200
Rezerva veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	147,060	17,643
Rezerva veniturilor din reevaluarea valorilor mobiliare emise de către Guvernul RM	5,525	387
Surplus din indexarea activelor fixe	557	1,203
	(668,862)	628,433

La situația din 31 decembrie 2008 capitalul statutar a fost diminuat cu 320,277 mii lei urmare utilizării integrale a fondului general de rezervă pentru acoperirea parțială a pierderilor totale ale anului înregistrate în sumă de 1,431,204 mii lei. Pierderile rămase neacoperite, conform prevederilor Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, au condus la înregistrarea soldului debitar al fondului general de rezervă în mărime de 1,110,927 mii lei.

În conformitate cu articolul 19 al Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, Guvernul, în persoana Ministerului Finanțelor, în decurs de 60 de zile după primirea raportului auditorului extern asupra dării de seamă financiară a Băncii Naționale, transferă Băncii Naționale o contribuție de capital în valori mobiliare de stat la o rată a dobânzii de piață, în volumul necesar pentru acoperirea soldului debitar.

La situația din 31 decembrie 2008 de la reevaluarea valorilor mobiliare de stat a fost constatat un rezultat total pozitiv egal cu 5,525 mii lei (la 31 decembrie 2007: 387 mii lei).

19. Acoperirea pierderilor nete ale anului

	31 decembrie 2008 MDL '000	31 decembrie 2007 MDL '000
Pierdere netă a anului	(1,302,434)	(373,671)
Defalcarea veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	(129,417)	(17,643)
Acoperirea pierderilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare	-	133,099
Indexarea surplusului realizat din indexarea activelor fixe	647	647
Pierdere Totală	(1,431,204)	(257,568)
Utilizarea fondului general de rezervă	320,277	257,568
Înregistrarea soldului debitar al fondului general de rezervă	1,110,927	-

La situația din 31 decembrie 2008 Banca Națională a înregistrat pierdere totală în mărime de 1,431,204 mii lei, aceasta fiind condiționată în special de înregistrarea pierderilor nerealizate din reevaluarea stocurilor valutare în sumă de 1,865,107 mii lei (la 31 decembrie 2007: 885,438 mii lei).

20. Venituri din dobânzi

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Venituri din dobânzi la plasamente pe termen scurt:		
Dobânzi la depozite la termen în bănci străine	357,392	281,671
Dobânzi la depozite plasate overnight	83,824	89,373
Dobânzi la disponibilități	870	1,783
	442,086	372,827
Venituri din dobânzi la valori mobiliare:		
Dobânzi la valori mobiliare emise de nerezidenți cu cupon și scont	168,654	179,720
Amortizarea scontului la valori mobiliare emise de Guvernul RM	351,701	48,308
	520,355	228,028
Venituri din dobânzi la creditele acordate:		
Dobânzi la împrumuturile reperfectate Guvernului RM	33,947	240,556
Dobânzi la creditele acordate băncilor și salariaților	4,023	4,279
	37,970	244,835
	1,000,411	845,690

21. Cheltuieli cu dobânzi

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Cheltuieli cu dobânzi la creditele primite:		
Dobânzi la creditele primite de la FMI	13,618	24,805
	13,618	24,805
Cheltuieli cu dobânzi aferente disponibilităților:		
Dobânzi aferente rezervelor obligatorii	49,051	16,444
Dobânzi aferente depozitelor acceptate de la bănci	1,039	29,299
Dobânzi la depozitele acceptate de la Ministerul Finanțelor	132,471	53,175
	182,561	98,918
Cheltuieli cu dobânzi aferente operațiunilor cu valori mobiliare și REPO:		
Amortizarea scontului la certificatele BNM	210,772	198,406
	210,772	198,406
	406,951	322,129

22. Venituri / (Pierderi) din tranzacții și diferențe de schimb valutar

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Venituri/(pierderi) nete realizate din operațiuni de schimb valutar	(105,981)	4,525
(Pierderi) nerealizate din diferențe de schimb valutar	(1,865,107)	(885,438)
	(1,971,088)	(880,913)

23. Venituri / (Pierderi) din reevaluarea valorilor mobiliare

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Venituri/(pierderi) nete realizate din valori mobiliare	(2,918)	6,861
Venituri nete nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare	129,417	17,643
	126,499	24,504

24. Alte venituri

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Venituri aferente operațiunilor cu numerar	14,263	11,374
Venituri neaferente dobânzilor în contul curent al BNM la FMI	11,594	-
Venituri aferente serviciilor de decontare în SAPI	10,645	9,213
Alte venituri	6,230	3,647
	42,732	24,234

25. Cheltuieli operaționale

	31 decembrie 2008	31 decembrie 2007
	MDL '000	MDL '000
Cheltuieli aferente monedei naționale	33,164	4,053
Cheltuieli cu personalul	37,147	35,636
Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale și materiale pe termen lung	10,198	12,551
Cheltuieli de comunicare	6,492	5,728
Cheltuieli pentru reparații de clădiri și echipament	518	273
Cheltuieli de menținere a echipamentului	486	445
Alte cheltuieli operaționale	6,030	6,417
	94,035	65,103

Cheltuielile cu personalul includ și contribuțiile obligatorii de asigurare socială de stat în mărime de 6,717 mii lei și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime de 873 mii lei (la 31 decembrie 2007: 6,681 mii lei și 699 mii lei respectiv).

26. Părți afiliate

La 31 decembrie 2008 cheltuielile de remunerare aferente conducerii Băncii, inclusiv conducătorilor de nivel mediu au constituit 4,120 mii lei (la 31 decembrie 2007: 3,877 mii lei).

La 31 decembrie 2008 cheltuielile cu contribuțiile obligatorii de asigurare socială de stat și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente conducerii Băncii, inclusiv conducătorilor de nivel mediu au constituit 950 mii lei și 119 mii lei respectiv (la 31 decembrie 2007: 924 mii lei și 92 mii lei respectiv).

Banca oferă credite angajaților săi. Prezentarea în continuare reprezintă mișcarea creditelor oferite și soldul la credite oferite conducerii băncii, inclusiv conducătorilor de nivel mediu:

	<u>Sold la 1</u> <u>ianuarie</u>	<u>Credite</u> <u>acordate</u>	<u>Rambursări</u>	<u>Sold la 31</u> <u>decembrie</u>
	<u>MDL '000</u>	<u>MDL '000</u>	<u>MDL '000</u>	<u>MDL '000</u>
2007	633	-	78	555
2008	555	432	92	895

Creditele sunt acordate persoanelor de conducere la rate a dobânzii aplicate pentru toți salariații BNM în condițiile prevăzute de actele normative interne ale BNM. Aceste credite sunt asigurate prin gajul depus de fiecare persoană beneficiară, care la situația din 31 decembrie 2008 a înregistrat o valoare de 1,216 mii lei (la 31 decembrie 2007: 984 mii lei). La data de 31 decembrie 2008 aceste credite sunt clasificate în categoria creditelor performante la care nu se formează provizion.

27. Angajamente și contingente

Litigii

La 31 decembrie 2008 Banca a fost implicată în 4 litigii intentate împotriva ei. La situația din 31 decembrie 2008 banca nu a înregistrat provizioane pentru litigii, deoarece la acel moment nu avea nici o obligație legală sau presupusă care ar fi apărut dintr-un eveniment trecut, de asemenea nu au existat dovezi de eventuale ieșiri viitoare semnificative de fluxuri economice, necesare achitării unor obligațiuni.

Angajamente

La 31 decembrie 2008 nu exista nici un angajament de creditare.

La 31 decembrie 2008 nu exista nici o datorie cu termen de prescripție expirat.